

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 6 października 2015 r.*

Odesłanie prejudycjalne — Zasady równoważności i skuteczności — Powaga rzeczy osądzonej — Zwrot nienależnych kwot — Zwrot podatków pobranych przez państwo członkowskie z naruszeniem prawa Unii — Prawomocne orzeczenie sądu nakładające obowiązek zapłaty podatku niezgodnego z prawem Unii — Skarga o wznowienie postępowania w odniesieniu do takiego orzeczenia sądu — Przepisy krajowe umożliwiające wznowienie postępowania, w świetle późniejszych wyroków Trybunału wydanych w trybie prejudycjalnym, jedynie w odniesieniu do prawomocnych orzeczeń w sprawach administracyjnych

W sprawie C-69/14

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Tribunalul Sibiu (Rumunia) postanowieniem z dnia 16 stycznia 2014 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 10 lutego 2014 r., w postępowaniu:

Dragoș Constantin Târșia

przeciwno

Statul român,

Serviciul public comunitar regim permise de conducere și înmatriculare a autovehiculelor,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, K. Lenaerts, wiceprezes, M. Ilešič (sprawozdawca), L. Bay Larsen, T. von Danwitz, A. Ó Caoimh i J.C. Bonichot, prezesi izb, A. Arabadjiev, C. Toader, M. Berger, A. Prechal, E. Jarašiūnas i C.G. Fernlund, sędziowie,

rzecznik generalny: N. Jääskinen,

sekretarz: L. Carrasco Marco, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 27 stycznia 2015 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu D.C. Târșii przez niego samego,

— w imieniu rządu rumuńskiego przez R. Rada oraz V. Angelesca oraz przez D. Bulanceę, działających w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: rumuński.

- w imieniu rządu polskiego przez B. Majczynę, B. Czech oraz K. Pawłowską, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez R. Lyala oraz G.D. Bălana, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 23 kwietnia 2015 r.,
wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 110 TFUE, art. 6 TUE, art. 17, 20, 21 i 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej oraz zasad ogólnych prawa Unii.
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy D.C. Târșia a Statul român (państwem rumuńskim) reprezentowanym przez Ministerul Finanțelor și Economiei (ministerstwo finansów i gospodarki) oraz Serviciul public comunitar regim permise de conducere și înmatriculare a autovehiculelor (publiczną służbą wspólnotową ds. systemu prawa jazdy i rejestracji pojazdów samochodowych) w przedmiocie wniosku o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem sądu krajowego nakładającym na D.C. Târșię obowiązek zapłaty podatku, co do którego następnie orzeczono niezgodność z prawem Unii.

Rumuńskie ramy prawne

- 3 Artykuł 21 Legea contenciosului administrativ nr 554/2004 (ustawy nr 554/2003 o postępowaniu sądowo-administracyjnym) z dnia 2 grudnia 2004 r. (Monitorul Oficial al României, część I, nr 1154 z dnia 7 grudnia 2004 r., zwanej dalej „ustawą o postępowaniu sądowo-administracyjnym”) w brzmieniu obowiązującym w dniu złożenia wniosku o wznowienie postępowania przewidywał:

„1) Środki odwoławcze przewidziane w kodeksie postępowania cywilnego mogą być przedsiębrane w odniesieniu do prawomocnych i nieodwoalnych orzeczeń wydawanych przez sądy prowadzące postępowanie sądowo-administracyjne

2) Poza przyczynami przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego przyczyna uzasadniająca wznowienie postępowania zachodzi, gdy orzeczenia, które stały się prawomocne i nieodwoalne, naruszają zasadę pierwszeństwa prawa [Unii] uregulowaną w art. 148 ust. 2 w związku z art. 20 ust. 2 konstytucji Rumunii, w ostatnio ogłoszonej wersji. Wniosek o wznowienie postępowania składa się w terminie 15 dni od doręczenia, które – w drodze odstępstwa od reguły ustanowionej w art. 17 ust. 3 – następuje na należycie uzasadniony wniosek zainteresowanej strony w terminie 15 dni od ogłoszenia orzeczenia. Wniosek o wznowienie postępowania rozpoznaje się w trybie pilnym i w drodze pierwszeństwa w terminie 60 dni od jego wpisania do rejestru”.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

- 4 D.C. Târșia będący obywatelem Rumunii w dniu 3 maja 2007 r. nabył we Francji używany pojazd samochodowy. W celu zarejestrowania tego pojazdu w Rumunii, w dniu 5 czerwca 2007 r. musiał uiścić kwotę 6 899,51 lejów rumuńskich (RON) (około 1 560 EUR) tytułem szczególnego podatku od pojazdów turystycznych, podlegającego zapłacie na mocy art. 214a i 214b kodeksu podatkowego w brzmieniu obowiązującym w dniu zarejestrowania rzeczony pojazd.

- 5 D.C. Târşia wszczął przed Judecătoria Sibiu (sądem pierwszej instancji w Sybinie) postępowanie cywilne celem uzyskania zwrotu podatku, albowiem uznał, że jest on niezgodny z art. 110 TUE. Sąd ten uwzględnił rzezone powództwo wydając w dniu 13 grudnia 2007 r. wyrok przeciwko państwu rumuńskiemu z uzasadnieniem, iż rzezony podatek jest niezgodny z art. 110 TFUE.
- 6 Państwo rumuńskie reprezentowane przez ministerstwo gospodarki i finansów wniosło skargę kasacyjną na ten wyrok. W wyroku nr 401/2008 wydział ds. cywilnych Tribunalul Sibiu (sądu apelacyjnego w Sybinie) ograniczył zwrot szczególnego podatku od pojazdów turystycznych uiszczanego przez D.C. Târşie do kwoty odpowiadającej różnicy pomiędzy tym podatkiem a kwotą późniejszego podatku od zanieczyszczeń podlegającego zapłacie na mocy Ordonanţă de urgenţă a Guvernului nr 50/2008 pentru instituirea taxei pe poluare pentru autovehicule (nadzwyczajnego rozporządzenia rządu nr 50/2008 wprowadzającego podatek od zanieczyszczeń emitowanych przez pojazdy samochodowe) z dnia 21 kwietnia 2008 r. (Monitorul Oficial al României, część I, nr 327 z dnia 25 kwietnia 2008 r.).
- 7 W dniu 29 września 2011 r. D.C. Târşia złożył wniosek o wznowienie postępowania skierowany przeciwko powyższemu orzeczeniu Tribunalul Sibiu. D.C. Târşia wniósł na podstawie art. 21 ust. 2 ustawy o postępowaniu sędowo-administracyjnym po pierwsze, o uchylenie wyroku nr 401/2008 wydanego przez ten sąd i po drugie, o ponowne rozpatrzenie sprawy, albowiem Trybunał orzekł w wyroku z dnia 7 kwietnia 2011 r. Tatu (C-402/09, EU:C:2011:219), że art. 110 TFUE stoi na przeszkodzie podatkowi takiemu jak podatek od zanieczyszczeń wynikającemu z rzezonego nadzwyczajnego rozporządzenia rządu nr 50/2008. D.C. Târşia uważa w konsekwencji, że skarga kasacyjna państwa rumuńskiego została uwzględniona z naruszeniem zasady pierwszeństwa prawa Unii i że uiszczony przezeń szczególny podatek od pojazdów turystycznych powinien zostać zwrócony mu w całości.
- 8 Sąd odsyłający zaznacza w tym względzie, że przepisy postępowania mające zastosowanie do sporów w sprawach cywilnych nie przewidują możliwości wystąpienia z wnioskiem o wznowienie postępowania w odniesieniu do prawomocnych orzeczeń sądowych z powodu naruszenia prawa Unii, podczas gdy z wnioskiem takim można wystąpić zgodnie z przepisami postępowania normującymi spory w sprawach administracyjnych.
- 9 W tych okolicznościach Tribunalul Sibiu postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 17, 20, 21 i 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, art. 6 TUE, art. 110 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz zasada pewności prawa ugruntowana w prawie [Unii] i w orzecznictwie [Trybunału] mogą być interpretowane w ten sposób, że stoją na przeszkodzie takiemu przepisowi jak art. 21 ust. 2 ustawy [o postępowaniu sędowo-administracyjnym], który przewiduje możliwość wznowienia postępowania w odniesieniu do krajowych orzeczeń sądowych zapadłych wyłącznie w sprawach administracyjnych w przypadku naruszenia zasady pierwszeństwa prawa [Unii] i nie dopuszcza możliwości wznowienia postępowania w odniesieniu do orzeczeń sądowych wydanych w innych sprawach niż sprawy administracyjne (sprawach cywilnych lub karnych) w przypadku naruszenia tej samej zasady pierwszeństwa prawa [Unii] przez takie orzeczenie?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

W przedmiocie dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 10 Rząd rumuński uważa, że niniejszy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest niedopuszczalny. W tym względzie rząd ów podnosi po pierwsze, że stosunek prawny pomiędzy D.C. Târşią i państwem rumuńskim jest stosunkiem z dziedziny prawa podatkowego. W konsekwencji

do wniosku D.C. Târşii zastosowanie mają przepisy postępowania w sprawach podatkowych, które zaliczają się do przepisów postępowania sędow-administracyjnego. W tych okolicznościach, chociaż wyrok nr 401/2008 wydał skład sądu odsyłającego właściwy w sprawach cywilnych i to do niego złożono wniosek o wznowienie postępowania, ówże sąd powinien zastosować przepisy postępowania sędow-administracyjnego, w tym przepisy dotyczące przyczyny wznowienia postępowania przewidziane w art. 21 ust. 2 ustawy o postępowaniu sędow-administracyjnym.

- 11 Po drugie rząd rumuński podnosi, że D.C. Târşia mógł wnieść w trybie nadzwyczajnym skargę o stwierdzenie nieważności rzeczonego wyroku. Ów środek prawny umożliwiłby przekazanie sprawy składowi rozpatrującemu sprawy administracyjne, który mógł zastosować art. 21 ust. 2 ustawy o postępowaniu sędow-administracyjnym. Jako że w rumuńskim porządku prawnym zagwarantowany jest skuteczny środek prawny pozwalający zapewnić zgodność sytuacji D.C. Târşii z prawem Unii, odpowiedź na pytanie prejudycjalne nie jest przydatna dla celów rozstrzygnięcia sporu zawisłego przed sądem odsyłającym.
- 12 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Trybunału pytania dotyczące wykładni prawa Unii, z którymi zwrócił się sąd krajowy w ramach stanu prawnego i faktycznego, za którego ustalenie jest on odpowiedzialny – przy czym prawidłowość tych ustaleń nie podlega ocenie przez Trybunał – korzystają z domniemania, iż mają one znaczenie dla sprawy (wyroki: *Fish Legal i Shirley*, C-279/12, EU:C:2013:853, pkt 30, oraz *Verder LabTec*, C-657/13, EU:C:2015:331, pkt 29).
- 13 W szczególności zadaniem Trybunału w ramach systemu współpracy sędowej ustanowionego na podstawie art. 267 TFUE nie jest kwestionowanie ani weryfikowanie prawidłowego charakteru wykładni prawa krajowego dokonanej przez sąd krajowy, do której dokonania to sąd krajowy jest wyłącznie właściwy. Trybunał powinien także – w wypadku gdy sąd krajowy zwrócił się do niego z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym – kierować się wykładnią prawa krajowego, która została mu przedstawiona przez ten sąd (zob. podobnie wyroki: *Winner Wetten*, C-409/06, EU:C:2010:503, pkt 35; *Padawan*, C-467/08, EU:C:2010:620, pkt 22, i *Logstor ROR Polska*, C-212/10, EU:C:2011:404, pkt 30).
- 14 Ponadto odmowa wydania przez Trybunał orzeczenia w trybie prejudycjalnym, o które wnioskował sąd krajowy, jest możliwa tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia prawa Unii, o którą wnioskowano, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem postępowania głównego, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje informacjami w zakresie stanu faktycznego lub prawnego niezbędnymi do udzielenia przydatnej odpowiedzi na pytania, które zostały mu postawione (wyroki: *Nicula*, C-331/13, EU:C:2014:2285, pkt 23, i *Verder LabTec*, C-657/13, EU:C:2015:331, pkt 29).
- 15 W niniejszej sprawie przyjęcie argumentacji rządu rumuńskiego, wedle której sąd odsyłający ma obowiązek stosować przepisy postępowania sędow-administracyjnego, w sytuacji gdy złożono do niego wniosek o wznowienie postępowania w odniesieniu do wyroku sędowego wydanego w sprawie cywilnej, byłoby równoznaczne z dokonaniem wykładni prawa krajowego, do której dokonania właściwy jest jedynie sąd odsyłający.
- 16 Tymczasem według tegoż sądu, art. 21 ust. 2 ustawy o postępowaniu sędow-administracyjnym przewidujący możliwość wznowienia postępowania w odniesieniu do prawomocnych wyroków sędowych wydanych w ramach spraw administracyjnych, nie ma zastosowania w sprawie w postępowaniu głównym, albowiem jest ona sprawą cywilną.

- 17 Co więcej z orzecznictwa Trybunału wynika, że dla celów określenia zasad stosowanych do zwrotu podatków krajowych pobranych z naruszeniem prawa Unii, kwalifikacja stosunków prawnych pomiędzy organem podatkowym państwa członkowskiego i podatnikami przy pobieraniu takiego podatku, należy do prawa krajowego (zob. podobnie wyrok IN. CO. GE.'90 i in., od C-10/97 do C-22/97, EU:C:1998:498, pkt 26).
- 18 Pierwszy zarzut niedopuszczalności podniesiony przez rząd rumuński należy więc oddalić.
- 19 Jeżeli chodzi o zarzut niedopuszczalności dotyczący istnienia w krajowym porządku prawnym skutecznych środków prawnych, które w każdym razie umożliwiały D.C. Târşii wygranie sprawy wystarczy przypomnieć, że wyłącznie do sądu krajowego, który w postępowaniu głównym rozważa możliwość wznowienia postępowania w odniesieniu do prawomocnego wyroku wydanego w sprawie cywilnej, należy ocena, w świetle konkretnych okoliczności sprawy, czy orzeczenie prejudycjalne jest niezbędne do wydania przez niego wyroku, jak i czy pytania skierowane do Trybunału są istotne. Jeśli zadane pytania dotyczą wykładni prawa Unii, Trybunał jest co do zasady zobowiązany do wydania orzeczenia (zob. podobnie wyroki: *Transportes Urbanos y Servicios Generales*, C-118/08, EU:C:2010:39, pkt 25, i *Nicula*, C-331/13, EU:C:2014:2285, pkt 21).
- 20 Jako że żaden z dokumentów w aktach sprawy udostępnionych Trybunałowi nie pozwala stwierdzić, że wnioskowana wykładnia prawa Unii nie jest przydatna sądowi odsyłającemu, nie można uwzględnić drugiego zarzutu niedopuszczalności podniesionego przez rząd rumuński.
- 21 Niemniej jednak, zgodnie z orzecznictwem przypomnianym w pkt 14 niniejszego wyroku, wnioskowana wykładnia prawa Unii musi mieć związek z przedmiotem sporu w postępowaniu głównym. Tymczasem, poprzez swe pytanie sąd odsyłający stara się uzyskać od Trybunału wykładnię prawa Unii w świetle krajowych przepisów niepozwalających na wznowienie postępowania w odniesieniu do niezgodnych z prawem Unii krajowych prawomocnych orzeczeń sądowych, wydanych zarówno w sprawach cywilnych, jak też w sprawach karnych. Jako że z akt sprawy jednoznacznie wynika, że sprawa w postępowaniu głównym nie jest sprawą karną należy stwierdzić, zgodnie ze stanowiskiem rządów rumuńskiego i polskiego, że oczywiste jest, iż odpowiedź Trybunału w tym zakresie nie miałaby żadnego związku z przedmiotem sprawy w postępowaniu głównym.
- 22 W świetle ogółu powyższych rozważań należy stwierdzić, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest dopuszczalny z wyjątkiem części dotyczącej braku możliwości wznowienia postępowania w odniesieniu do niezgodnych z prawem Unii prawomocnych orzeczeń sądów w sprawach karnych.

Co do istoty

- 23 Tytułem wstępu należy przypomnieć, że z akt sprawy wynika, iż na D.C. Târşie nałożono, wyrokiem sądu w sprawie cywilnej, obowiązek zapłaty podatku od zanieczyszczeń emitowanych przez pojazdy silnikowe, uznanego przez Trybunał zasadniczo za niezgodny z art. 110 TFUE w wyroku *Tatu* (C-402/09, EU:C:2011:219) wydanym po uprawomocnieniu się tego wyroku sądowego.
- 24 Tymczasem z utrwalonego orzecznictwa wynika, że prawo uzyskania zwrotu podatków pobranych w państwie członkowskim z naruszeniem przepisów prawa Unii jest konsekwencją i dopełnieniem praw przyznanych podmiotom prawa przez przepisy prawa Unii zakazujące takich podatków, zgodnie z interpretacją Trybunału. Państwa członkowskie mają więc, co do zasady, obowiązek zwrócić podatki pobrane z naruszeniem prawa Unii (wyroki: *Littlewoods Retail* i in., C-591/10, EU:C:2012:478, pkt 24; *Irimie*, C-565/11, EU:C:2013:250, pkt 20; *Nicula*, C-331/13, EU:C:2014:2285, pkt 27).

- 25 Ponadto, w przypadku gdy państwo członkowskie pobrało podatki z naruszeniem przepisów prawa Unii, jednostkom przysługuje prawo do zwrotu nie tylko nienależnie pobranego podatku, lecz także kwot zapłaconych na rzecz tego państwa lub pobranych przez to państwo w bezpośrednim związku z tym podatkiem. Wynika z tego, że zasada ciążącego na państwach członkowskich obowiązku zwrotu wraz z odsetkami kwot podatków pobranych z naruszeniem prawa Unii wynika z tego właśnie prawa (zob. podobnie wyroki: *Littlewoods Retail i in.*, EU:C:2012:478, pkt 25, 26; a także *Irimie*, EU:C:2013:250, pkt 21, 22).
- 26 W braku uregulowań unijnych w dziedzinie zwrotu nienależnie pobranych podatków krajowych, zadaniem każdego z państw członkowskich zgodnie z zasadą autonomii proceduralnej jest wyznaczenie właściwych sądów i określenie zasad postępowania w sprawach skarg mających na celu zapewnienie ochrony praw, które podatnicy wywodzą z prawa Unii (zob. podobnie wyroki: *Rewe-Zentralfinanz i Rewe-Zentral*, 33/76, EU:C:1976:188, pkt 5; *Aprile*, C-228/96, EU:C:1998:544, pkt 18; a także *Test Claimants in the Franked Investment Income Group Litigation*, C-362/12, EU:C:2013:834, pkt 31).
- 27 Zasady postępowania w sprawach mających na celu zapewnienie ochrony wynikających z prawa Unii uprawnień podatników nie mogą jednak być mniej korzystne niż w przypadku podobnych postępowań o charakterze wewnętrznym (zasada równoważności) i nie mogą być ukształtowane w sposób powodujący w praktyce, że korzystanie z uprawnień przyznanych przez porządek prawny Unii stanie się niemożliwe lub nadmiernie utrudnione (zasada skuteczności) (zob. podobnie w szczególności wyroki: *Rewe-Zentralfinanz i Rewe-Zentral*, 33/76, EU:C:1976:188, pkt 5; *Transportes Urbanos y Servicios Generales*, C-118/08, EU:C:2010:39, pkt 31, oraz *Test Claimants in the Franked Investment Income Group Litigation*, C-362/12, EU:C:2013:834, pkt 32).
- 28 Zważywszy że na przeszkodzie dla zwrotu podatku uznanego za niezgodny z prawem Unii w niniejszym wypadku stoi prawomocne orzeczenie sądowe nakazujące zapłatę tego podatku, należy przypomnieć znaczenie, jakie ma zarówno w porządku prawnym Unii jak i w krajowych porządkach prawnych zasada powagi rzeczy osądzonej. Dla zapewnienia bowiem stabilności prawa i stosunków prawnych, jak też prawidłowego administrowania wymiarem sprawiedliwości istotne jest, aby orzeczenia sądowe, które stały się prawomocne po wyczerpaniu przysługujących środków odwoławczych lub po upływie przewidzianych dla tych środków terminów, były niepodważalne (wyrok *Impresa Pizzarotti*, C-213/13, EU:C:2014:2067, pkt 58 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 29 W rezultacie prawo Unii nie zobowiązuje zatem sądu krajowego do zaprzestania stosowania krajowych zasad proceduralnych nadających powagę rzeczy osądzonej danemu orzeczeniu, nawet jeśli umożliwiłoby to konwalidację sytuacji w porządku krajowym, która jest niezgodna z tym prawem (wyrok *Impresa Pizzarotti*, C-213/13, EU:C:2014:2067, pkt 59 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 30 W związku z tym, jeżeli obowiązujące krajowe zasady proceduralne obejmują możliwość, z zachowaniem pewnych warunków, dokonania przez sąd krajowy zmiany orzeczenia posiadającego moc rzeczy osądzonej w celu doprowadzenia do sytuacji zgodnej z prawem krajowym, możliwość ta zgodnie z zasadami równoważności i skuteczności powinna zostać wykorzystana w pierwszej kolejności, jeśli warunki te zostały spełnione, w celu doprowadzenia sytuacji będącej przedmiotem postępowania głównego do stanu zgodnego z prawem Unii (zob. podobnie wyrok *Impresa Pizzarotti*, C-213/13, EU:C:2014:2067, pkt 62).
- 31 W świetle powyższych uwag wstępnych należy uznać, że sąd odsyłający stara się w istocie ustalić, czy prawo Unii, a w szczególności zasady równoważności i skuteczności, należy interpretować w ten sposób, że stoi ono na przeszkodzie temu, aby sąd krajowy nie miał możliwości wznowienia postępowania w odniesieniu do prawomocnego orzeczenia sądowego w sprawie cywilnej, gdy orzeczenie to jest niezgodne z interpretacją prawa Unii dokonaną przez Trybunał po dniu

uprawomocnienia się rzeczonożego orzeczenia, chociażby możliwość taka istniała w wypadku niezgodnych z prawem Unii prawomocnych orzeczeń sądowych, które zostały wydane w sprawach administracyjnych.

W przedmiocie zasady równoważności

- 32 Z orzecznictwa przypomnianego w pkt 27 niniejszego wyroku wynika, że zasada równoważności zabrania, aby państwo członkowskie ustanawiało w wypadku skarg o zwrot podatku opartych na naruszeniu prawa Unii mniej korzystne zasady proceduralne aniżeli zasady mające zastosowanie do podobnych skarg opartych na naruszeniu prawa krajowego (zob. również wyrok *Weber's Wine World i in.*, C-147/01, EU:C:2003:533, pkt 104).
- 33 Tymczasem poprzez swe pytanie sąd odsyłający zwraca się do Trybunału o dokonanie porównania, dla celów stosowania rzeczonożej zasady, po pierwsze, skarg sądowych z zakresu prawa administracyjnego opartych na naruszeniu prawa Unii i po drugie, skarg sądowych z zakresu prawa cywilnego opartych na naruszeniu tego prawa.
- 34 W tym względzie, jak zaznaczył rzecznik generalny w pkt 49 swej opinii, wspomniana zasada zakłada równe traktowanie skarg opartych na naruszeniu prawa krajowego oraz podobnych skarg opartych na naruszeniu prawa Unii, a nie równowagę pomiędzy krajowymi przepisami postępowania mającymi zastosowanie do sporów o różnym charakterze takich jak – co ma miejsce w sprawie w postępowaniu głównym – z jednej strony spory cywilne, a z drugiej strony spory administracyjne. Co więcej, zasada równoważności nie jest istotna w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, która obejmuje dwa rodzaje środków zaskarżenia opartych – zarówno pierwszy, jak i drugi – na naruszeniu prawa Unii (wyrok *ÖBB Personenverkehr*, C-417/13, EU:C:2015:38, pkt 74).
- 35 Z powyższego wynika, że zasada równoważności nie stoi na przeszkodzie temu, aby sąd krajowy nie miał możliwości wznowienia postępowania w odniesieniu do prawomocnego orzeczenia sądowego w sprawie cywilnej, gdy orzeczenie to jest niezgodne z interpretacją prawa Unii dokonaną przez Trybunał po dniu uprawomocnienia się rzeczonożego orzeczenia, chociaż możliwość taka istnieje w wypadku niezgodnych z prawem Unii prawomocnych orzeczeń sądowych, które zostały wydane w sprawach administracyjnych.

W przedmiocie zasady skuteczności

- 36 Co się tyczy zasady skuteczności należy przypomnieć, że każdy przypadek, w którym powstaje pytanie, czy krajowe przepisy proceduralne czynią w praktyce niemożliwym lub zbyt utrudnionym wykonywanie praw przyznanych jednostkom przez porządek prawny Unii, należy rozpatrywać z uwzględnieniem miejsca danego przepisu w całości procedury, jej przebiegu i jej cech szczególnych, przed poszczególnymi sądami krajowymi (zob. podobnie wyrok *Asturcom Telecomunicaciones*, C-40/08, EU:C:2009:615, pkt 39 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 37 Z tej perspektywy należy uwzględnić, gdy jest to właściwe, zasady, które stanowią podstawę krajowego systemu sądowniczego, takie jak zasada ochrony prawa do obrony, zasada pewności prawa oraz zasada prawidłowego przebiegu postępowania (zob. w szczególności wyroki: *Fallimento Olimpiclub*, C-2/08, EU:C:2009:506, pkt 27; *Agrokonsulting-04*, C-93/12, EU:C:2013:432, pkt 48 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 38 Tymczasem jak wynika z pkt 28 niniejszego wyroku, Trybunał wielokrotnie przypominał znaczenie, jakie ma zasada powagi rzeczy osądzonej (zob. również podobnie wyrok *Köbler*, C -224/01, EU:C:2003:513, pkt 38). Trybunał orzekł, że prawo Unii nie wymaga, aby w celu uwzględnienia

wykładni odpowiedniego przepisu tego prawa przyjętej przez Trybunał po wydaniu przez organ sądowy orzeczenia posiadającego powagę rzeczy osądzonej, organ ten był co do zasady zobowiązany do zmiany tego orzeczenia (wyrok Impresa Pizzarotti, C-213/13, EU:C:2014:2067, pkt 60).

- 39 W niniejszej sprawie żadna szczególna okoliczność sprawy w postępowaniu głównym wynikająca z akt przedłożonych Trybunałowi nie uzasadnia podejścia odmiennego aniżeli przyjęte przez Trybunał w orzecznictwie przypomnianym w pkt 28 i 29 niniejszego wyroku, zgodnie z którym prawo Unii nie zobowiązuje sądu krajowego do zaprzestania stosowania krajowych zasad proceduralnych nadających powagę rzeczy osądzonej danemu orzeczeniu, nawet jeśli umożliwiłoby to konwalidację sytuacji w porządku krajowym, która jest niezgodna z tym prawem.
- 40 Wobec powyższego, jako że prawomocne orzeczenie sądowe nakładające na D.C. Târşie obowiązek zapłaty podatku, który następnie uznano, co do zasady, za niezgodny z prawem Unii, zostało wydane przez sąd krajowy, od którego orzeczeń nie przysługuje odwołanie, należy przypomnieć że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, z uwagi w szczególności na okoliczność, iż naruszenia praw wynikających z prawa Unii przez takie orzeczenie nie można już naprawić, jednostki nie mogą być pozbawione możliwości pociągnięcia do odpowiedzialności państwa w celu uzyskania w ten sposób sądowej ochrony swoich praw (zob. podobnie wyroki: Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, pkt 34, i Traghetti del Mediterraneo, C-173/03, EU:C:2006:391, pkt 31).
- 41 Z ogółu powyższych uwag wynika, że na pytanie należy odpowiedzieć, iż prawo Unii, a w szczególności zasady równoważności i skuteczności, należy interpretować w ten sposób, że nie stoi ono na przeszkodzie temu, aby w okolicznościach takich jak w postępowaniu głównym, sąd krajowy nie miał możliwości wznowienia postępowania w odniesieniu do prawomocnego orzeczenia sądowego w sprawie cywilnej, gdy orzeczenie to jest niezgodne z interpretacją prawa Unii dokonaną przez Trybunał po dniu uprawomocnienia się rzeczonego orzeczenia, chociaż możliwość taka istnieje w wypadku niezgodnych z prawem Unii prawomocnych orzeczeń sądowych, które zostały wydane w sprawach administracyjnych.

W przedmiocie kosztów

- 42 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

Prawo Unii, a w szczególności zasady równoważności i skuteczności, należy interpretować w ten sposób, że nie stoi ono na przeszkodzie temu, aby w okolicznościach takich jak w postępowaniu głównym, sąd krajowy nie miał możliwości wznowienia postępowania w odniesieniu do prawomocnego orzeczenia sądowego w sprawie cywilnej, gdy orzeczenie to jest niezgodne z interpretacją prawa Unii dokonaną przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej po dniu uprawomocnienia się rzeczonego orzeczenia, chociaż możliwość taka istnieje w wypadku niezgodnych z prawem Unii prawomocnych orzeczeń sądowych, które zostały wydane w sprawach administracyjnych.

Podpisy